

Kolik potřebujeme doktrín a s jakým obsahem?

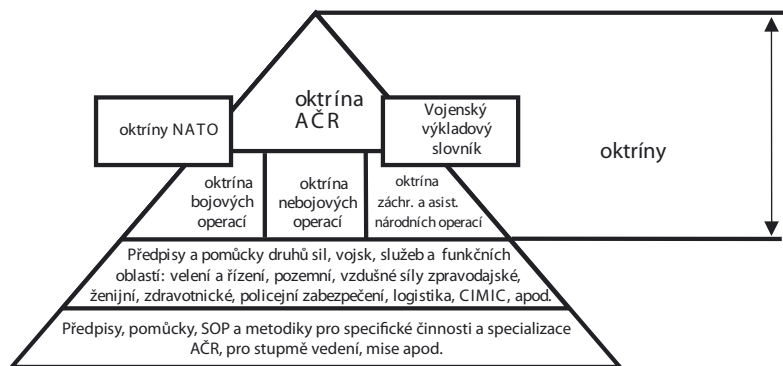
Na celoarmádní konferenci k doktrínám se v dubnu 2004 ve Vyškově sešlo reprezentativní uskupení vojenských odborníků v čele s náčelníkem generálního štábu AČR. Organizátorem byla Správa doktrín (SpD) – nově vytvořený řídicí a koncepční orgán v oblasti tvorby doktrín a předpisů v AČR. Jde o součást nově vytvořeného Ředitelství výcviku a doktrín (ŘeVD), které je podřízeno Velitelství sil podpory a výcviku (VeSPoV). Prioritním cílem bylo posoudit koncepci tvorby doktrín a předpisů. Zúčastnili jsme se podobné akce již v lednu 2002 v Brně na Vojenské akademii. Při porovnávání úrovně obou akcí ve více kriteriích formálního rázu v našich očích vítězí Vyškov. U takovýchto akcí však nejde o formální záležitosti, ale především o obsah a výsledky. V tomto směru jsme, mírně řečeno, trochu na rozpacích. Pokud bychom měli stručně a jasně odpovědět na otázku v názvu článku, pak by mohla následovat odpověď: „Vystačíme si s jednou doktrínou, která by měla být základem pro tvorbu předpisů.“ Pokusíme se alespoň v základních rysech náš názor objasnit.

Měl by být vytvořen **jednotný základ** k aplikaci teorie vojenského umění (ve všech třech jeho součástech – v taktice, operačním umění a vojenské strategii) na podmínky České republiky a její armády. Mělo by jít o jakýsi „návod k použití Armády České republiky“ v různých krizových situacích. Na semináři v lednu 2002 jsme kritizovali stav v rozpracovanosti „doktrín“ v Armádě České republiky (AČR), kterých tehdy bylo asi 23 (na sedmi byly práce ukončeny, čtyři měly být novelizovány, u pěti doktrín měly být práce přerušeny a asi sedm dalších mělo být nově zpracováno). Odpovědní pracovníci generálního štábu tehdy účastníky přesvědčovali, že na vše musí mít AČR doktrínu. Názvy některých doktrín vzbuzovaly úsměv na rtech (např. „Doktrína schopností společných sil“, „Doktrína koordinace s nevládními organizacemi“, „Doktrína systému C4“, „Doktrína operací na podporu míru“, „Doktrína CIMIC“, „Doktrína psychologických operací“, „Doktrína informačních operací“, „Doktrína podpory hostitelskou zemí“ aj.). Ať nám čtenáři prominou, ale ani dnes nevíme, jaký je osud a platnost těchto zpracovaných materiálů. Již tehdy jsme prosazovali názor, že paralelně s vytvářením aliančních doktrín řady AJP **nemusí** mít naše malá armáda obdobné doktríny. Tvrdili jsme, že společná spojenecká publikace AJP je totiž i naše publikace a měli bychom si vystačit s jednou doktrínou Armády České republiky.

Na letošní konferenci k doktrínám ve Vyškově byla prezentována „**doktrinální soustava**“, která zahrnuje dokumenty, vyjádřené na **obr.** Podle ní by si AČR měla v budoucnu vystačit s pouhými čtyřmi doktrínami. Na straně jedné jde o rozumný posun, na straně druhé byla několikaletá práce zpracovatelů, oponentů, písařek a dalších pracovníků rezortu obrany v tichosti odložena stranou. Absence systematičnosti v procesu tvorby doktrinálních dokumentů v minulosti je tudíž neoddiskutovatelná a je dobře, že Správa doktrín novou konferenci uspořádala.

Náš názor se v podstatě nemění. **Jsme pro jednu centrální Doktrínu Armády České republiky.** Považujeme za nadbytečné, aby byly zpracovány další tři doktríny nižšího (prvního) řádu, nejen z důvodu tříštění myšlenek. Dokonce se v diskuzi objevil názor, že jednu

doktrínu už máme – tou je „Vojenská strategie České republiky“. Reagovat na tento názor bylo zbytečné, jelikož většině přítomným bylo jasné, že v tomto vojensko-politickém dokumentu nejde o žádný „návod k použití AČR“ nebo o aplikované vojenské umění na podmínky České republiky a její armády.

Obr.: Doktrínální soustava AČR

Proč jsme spíše zastánci jedné doktríny? Můžeme jmenovat několik důvodů. Použití armád v dnešním světě, včetně té naší, je tak široké, že nejde dosti dobře a jednoznačně rozdělit operace na bojové a nebojové. Mohlo by se stát, že budeme rozpracovávat použití AČR v operaci k vynucení míru a nebudeme si vědět rady, do které doktríny ji vlastně zařadíme. Je všeobecně známo, že průběh operací se může měnit. Bojová operace může přejít do operace k udržení míru (resp. do nebojové operace) a naopak. V rámci bojové operace může být několik nebojových operací (stabilizačních nebo podpůrných) a naopak. Rozhodovací procesy, jakož i použití jednotek v obou základních druzích operací mohou být podobné a mohou se lišit jen specifickými činnostmi. Pokud by byla jen jedna doktrína, existuje poněkud vyšší pravděpodobnost, že použitá terminologie bude jednotná a redakce jednodušší. I ten fakt, který zazněl na konferenci, a který upozorňoval na nedostatek odborníků a dosti velkou pracnost, není zanedbatelný. O to více, jestliže Správa doktrín má sehrávat „jen“ manažerskou funkci. Pokud bychom brali v úvahu i skutečnost, že doktrína má být odrazovým můstkem pro zpracování předpisů, volili bychom možnost odrážet se spíše z jednoho můstku, než-li ze tří, či ze čtyř. I názvy doktrín nejsou zcela „čisté“. Záchranné a asistenční operace patří do nebojových operací a dá se také říci, že záchranné operace jsou asistenčními operacemi, jelikož tím hlavním vykonavatelem je integrovaný záchranný systém České republiky (IZS ČR). Národními operacemi mohou být ještě operace k ochraně objektů, k ochraně vzdušného prostoru, k poskytování podpory hostitelským státem, k podpoře vyčleněných sil v mnohonárodním uskupení apod. Tyto operace (můžeme je nazvat „operacemi pod národním velením“) budou zpravidla probíhat v době účasti AČR v operaci společné obrany nebo v operaci k vynucení míru, tudíž, v rámci probíhající mnohonárodní operace s účastí kontingentu AČR. V úvodních pasážích doktrín prvního řádu bychom se nemohli vyhnout tomu, abychom nevysvětlili v širším kontextu situaci v okolním prostředí, což by bylo nutné uvést v každé z dílčích doktrín. To jsou také argumenty, zdůvodňující názor, že bychom si neměli komplikovat situaci zpracováním více doktrín.

Ještě důležitější je **obsahová stránka**. Stávající platná doktrína, jakož i návrh její novelizace je z hlediska obsahu značně polemický. Koncepce doktríny je postavena na bázi jakési **učebnice vojenského umění** (viz hlava 1-6), což nepovažujeme za „návod k použití“ Armády České republiky.

V těchto kapitolách jde o výpis z publikací (doktrín) NATO řady AJP, které samotné jsou dostatečným podkladem k tomu, abychom se seznámili s obecným vojenským uměním, resp.

Kapitola	Všeobecně, vazby a vztahy k NATO, EU, OBSE apod..	Společné síly			Síly podpory a výcviku		Ostatní síly
		Pozemní síly	Vzdušné síly	Speciální síly	Logistika	Vojenské zdrav.	
Východiska doktríny a její určení	☐						
AČR a bezpečnostní systém ČR	☐						
Členění AČR a určení sil	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Základy vojenských operací	☐						
Úkoly AČR	☐						
Operace společné obrany	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Operace na prosazení míru	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Operace na podporu nebo udržení míru	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Humanitární a záchranné operace	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Operace na území ČR	Operace k ochraně vzdušného prostoru	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Ochrana objektů důležitých pro obranu státu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Asistenční operace na podporu Policie ČR	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Asistenční operace na podporu IZS ČR	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Velení a řízení v operacích, operační plánování	☐	☐			☐		☐
Vojenské zpravodajství	☐						
CIMIC	☐	☐					
HNS	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mobilizace a doplňování armády	☐						☐
Součinnost s jinými rezorty a civilními organizacemi	☐				☐	☐	☐
Různé	☐						
Přílohy	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Tabulka: Varianta uspořádání doktríny

s jejími základními součástmi – taktikou, operačním uměním i vojenskou strategií a není nutné základní principy a definice uvádět znovu v národní doktríně. Stávající doktrína i její novelizovaný návrh je přeplněn vojensko-politickými a někdy až filozofickými frázemi, které se i několikrát opakují a přitom nic neřeší. Doktrína by měla charakterizovat **naši armádu** a její možnosti a použití v různých krizových situacích a měla by popisovat i součinnostní vazby s ostatními silami a prostředky dalších rezortů ČR a pochopitelně se spolupůsobícími silami a prostředky NATO, EU a dalších spojenců. Doktrína by neměla obsahovat ustanovení pro mírový život, tj. k výcviku, personální práci apod. Měla by být tak obsažná, aby nemusely být zpracovávány doktríny nižšího řádu a mohly by na ni přímo navazovat předpisy v počtu podle skutečné potřeby

Pro názornější představu uvádíme **tabulku** (viz předcházející strana), kde je maticově vyjádřeno, co by mohla doktrína obsahovat (tučně vytištěné řádky jsou podstatné). Jde o jednu z možných variant.

Úvodní statě by byly věnovány východiskům doktríny, popisovaly by bezpečnostní systémy státu a charakterizovaly by AČR, její úkoly. Stručně by zde mohly být uvedeny základy vojenských operací podle publikací řady AJP NATO.

Rozhodující částí doktríny by byly kapitoly věnované způsobu naplňování jednotlivých politicko-vojenských ambicí ČR při použití AČR. Popisem všeobecných úkolů a úkolů po jednotlivých druzích sil by byly aplikovány principy a zásady bojové a nebojové činnosti při operacích podle i mimo článek 5 Washingtonské smlouvy, jakož i operací v národní odpovědnosti.

Závěrečnou část doktríny by mohly tvořit kapitoly věnované funkčním oblastem (velení, plánování, zpravodajství, civilně-vojenské spolupráci, podpoře spojenců hostitelskou zemí, mobilizaci a doplňování armády apod.). Doktrína by mohla obsahovat více tabulek, schémat, příloh a rejstřík pojmů. Všechny použité pojmy by měly být jasně vysvětleny ve vojenském výkladovém slovníku, který je důležitým článkem doktrinální soustavy AČR.

Tabulkou chceme znázornit, že je naprosto postačující, jestliže místo několika doktrín budeme mít jedinou doktrínu, která bude uspořádána do kapitol, podkapitol, po úkolech, po složkách a jinak podle potřeby.

Rozhodujícím kritériem by měla být přehlednost, jednotná terminologie a úzká provázanost jednotlivých částí.

Literatura:

Doktrína Armády České republiky, Praha, 2001.

Materiály celoarmádní konference k doktrínám, Vyškov, duben 2004.

Doktrína Armády České republiky, pracovní návrh, květen 2004.

KUBEŠA, M. „Nemáme »předoktrínováno«?“, *Vojenské rozhledy* 2/ 2002.